

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНЬСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

Проща до Люрду	2
Війна Росії проти України 24.02.2022 – ? (випуск 38 хроніки війни)	4
Церковна дипломатія в часі війни: між моральною відповідальністю і політичною нейтральністю.....	5
Бути молодю. Не лякатися великих мрій.....	12
«Якщо Бог є на першому місці, усе є на своїх місцях».....	13
Morbus Ukrainus	15
Зниклі безвісти – величезна рана для українського народу	21
Владика Богдан закликає до молитви за нових священників для Екзархату.....	23
У Великій Британії видали антологію українських авторів про війну.....	25
Заява Глави УГКЦ щодо дискусії довкола деяких висловлювань Папи Франциска на зустрічі з католицькою молоддю Росії.....	26
«Мамо, дружино, діти, я люблю вас. Я є поруч із вами».....	28
Віряни Апостольського екзархату для українців візантійського обряду в Німеччині та Скандинавії зібрали кошти для дітей родин загиблих Захисників.....	32
Свято на парафії у Стокгольмі.....	33
Доктор психології Лідія Заблоцька-Житка розповіла про можливості психологічної допомоги біженцям у Церкві	35
«Єдиний спосіб подолати травму – зробити з неї досвід»	41
Зустріч молоді з апостольським екзархом.....	42
«Запорукою перемоги над злом є Христове воскресіння» – владика Богдан у Римі	43
Парафія УГКЦ у Ганновері передала Україні чергову карету швидкої допомоги	46
Відбулася пресконференція за підсумками Синоду УГКЦ.....	47
«Господи, якщо ти є, дай мені Мирослава»	52

ПРОЩА ДО ЛЮРДУ

13–15 жовтня 2023 року відбудеться проща Апостольського екзархату для українців візантійського обряду у Німеччині та Скандинавії до Марійського санктварію у Люрді. Бажаючих взяти участь у цьому паломництві просимо звертатись до ваших парафіяльних священників. Відеозапрошення від владики Богдана дивіться за [посиланням](#)

Джерело: ukrainische-kirche.eu

**Бачачи твою проти полчищ сатанинських
сміливість, всі чини ангельські з радістю пішли
вслід за тобою на битву за ім'я і славу свого
Владики, взиваючи: «Хто як Бог?»**

(з акафісту до св. Архистратига Михаїла)

Архистратиг Михаїл – скульптура роботи
Анатолія Куща, встановлена 2002 року
в Києві на Майдані Незалежності
на Печерських воротах

ВІЙНА РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

24.02.2022 – ?

(випуск 38 хроніки війни)

Автор: Александер Малаховський

ЦЕРКОВНА ДИПЛОМАТІЯ В ЧАСІ ВІЙНИ: МІЖ МОРАЛЬНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ І ПОЛІТИЧНОЮ НЕЙТРАЛЬНІСТЮ

15.08.2023 р.

Хрестоматійним прикладом релігійної дипломатії ХХ століття вважається звернення Папи Бенедикта XV «До провідників воюючих народів» до лідерів європейських країн у треті роковини від початку Першої світової війни. У ньому він вкотре закликав воюючі сторони зупинити кровопролиття та розпочати перемовини про мир. Римський архиєрей також окреслив власне бачення того, яким чином «справедливий і міцний мир» може знову запанувати в Європі, яка, за його словами, знаходилась над прірвою самогубства.

Серед пропозицій Папи були: скорочення озброєнь до такої межі, яка б дозволяла країнам підтримувати внутрішній порядок, але не для війн між собою; створення міжнародного арбітражу, який на основі верховенства права врегулював би міждержавні суперечки, а також запровадження механізму санкцій для тих країн, які б не погодилися на передачу повноважень такій інституції чи відмовилися б визнавати її рішення; вільне користування морями, а також деокупацію всіх захоплених територій. Наскрізним лейтмотивом звернення були слова про «справедливість» з акцентом на тому, що Апостольський Престол не шукає своїх інтересів, а прагне «зберегти повну неупередженість стосовно всіх воюючих сторін».

Очевидно, що ці пропозиції так і залишились голосом волаючого в пустелі та не принесли бажаних результатів. Проте, у своїх реакціях на військові зіткнення в наступні десятиліття Апостольська Столиця послідовно дотримувалась лінії, накресленої Папою Бенедиктом XV та кардиналом П'єтро Гаспарі в контексті Першої світової війни. І практично жоден з таких конфліктів не обходився без дипломатичних ініціатив з боку очільників Католицької Церкви.

Під час Другої світової війни Папа Пій XII прагнув стати посередником між державами – спершу, щоб запобігти війні, а пізніше, щоб сприяти її припиненню. У 2003 році Папа Іван-Павло II старався відвернути вторгнення США в Ірак та заохочував до дипломатичного вирішення конфлікту. У 2019 році Папа Франциск активно докладав зусиль, щоб припинити збройне протистояння в Південному Судані.

Проте у ХХ столітті не лише Католицька Церква намагалась брати на себе дипломатичну функцію задля припинення війн. Релігійна дипломатія є також одним з аспектів діяльності Всесвітньої Ради Церков, яка постала

у 1948 році. І, до прикладу, за її посередництвом у 1972-му була підписана Аддис-Абебська угода в контексті громадянської війни у тому ж таки Судані.

Після анексії Росією Кримського півострова і початку проксі-агресії на Донбасі в лютому 2014 року Апостольський Престол намагався відігравати посередницьку роль у пошуках мирного розв'язання конфлікту. І українське керівництво якийсь час розглядало Ватикан як можливий і бажаний майданчик для перемовин, не зважаючи на досить стриману оцінку окремих висловлювань та ініціатив Папи. Повномасштабне вторгнення російських військ в Україну у 2022 році зруйнувало надії на можливість припинення війни шляхом перемовин. Це, однак, не знеохотило релігійних лідерів від продовження дипломатичних зусиль, щоб зупинити кровопролиття.

Зустріч у Гавані

Папа Франциск, Всесвітня Рада Церков та Конференції католицьких єпископів Європейського Союзу намагались провадити діалог із російським політичним і церковним провідом. Патріарх Московський Кирил залишився глухим до цих ініціатив та відверто й активно підтримав «спеціальну військову операцію», поширюючи пропагандистські наративи про «священний» характер війни в Україні як цивілізаційного протистояння «аморальному й агресивному» Заходові.

Тож попри те, що дипломатичні зусилля окремих церковних і екуменічних середовищ були доволі активними, помітних результатів вони не принесли. Щобільше, деякі реакції Римського Апостольського Престолу на повномасштабну російську агресію проти України спровокували чимало дискусій та критичних коментарів як в Україні, так і в цілому світі. Все це по-новому увиразнило питання про роль, зміст, а також можливості релігійної дипломатії. Чи вона повинна залишатись в межах медіації між жертвою та агресором? Чи дотеперішні схеми взаємин між Церквами та релігійними лідерами можуть залишатись під впливом інерції останніх десятиліть, дарма що один з партнерів є співвідповідальним за розв'язання війни? Чи дипломатія взагалі є справою Церкви, чи в умовах агресії радше має звучати її пророчий голос, який викриває зло і його чинителів та обороняє беззахисних і покривджених?

На кожне з цих запитань на сьогодні немає готових відповідей. Проте можна сміливо припустити, що нинішня війна це глобальний «game changer» і її вплив торкнеться усіх сфер життя сучасного світу, в тому числі й релігійної дипломатії.

Дискусії щодо можливих траєкторій цих змін тривають від початку російського вторгнення, а одним з важливих етапів цього процесу стала сесія «**Можливості та обмеження релігійної дипломатії**» в рамках міжнародної наукової конференції «*Церковна дипломатія і релігійний вимір російсько-української війни*» (Львів 29–30 червня, 2023 року), організованої Українським католицьким університетом у Львові та Університетом Нотр-Дам (США) в рамках спільного дослідницького проекту. Сесія об'єднала як представників світу дипломатії, зокрема Яна Томбінського – амбасадора ЄС при Апостольському Престолі у 2016–2020 рр., а нині радника Міністерства закордонних справ та європейської інтеграції Молдови та Тамару Ґрдзелідзе – відому православну теологиню, яка у 2014–2018 рр. була амбасадоркою Грузії у Ватикані, так і дослідників Цезарія Костельняка з Університету Адама Міцкевича в Познані та о. Андрія Глабше, ТІ з Університету Нотр-Дам в США.

Зліва направо: о. Андрій Глабше, Цезарій Костельняк, Тамара Ґрдзелідзе, Ян Томбінський і модератор Юрій Підлісний

Відкрив сесію Ян Томбінський, поставивши пряме запитання: «Чи впродовж минулих десятиліть Церкви зуміли досягти помітного успіху у запобіганні конфліктам?».

За його словами, під час Першої світової війни місцеві Церкви в різних ворогуючих країнах не шукали примирення, а радше виправдовували дії своїх держав, які на їхню думку, провадили «справедливу війну». Лише Папа Бенедикт XV намагався достукатись до всіх сторін з благаннями про припинення війни. Ситуація під час Другої світової війни дещо змінилась: німецькі протестанти переважно підтримали політику Гітлера, натомість Католицька Церква стала найвпливовішим його опонентом,

але це була Церква меншості. І ця позиція знаходила підтримку з боку Папи Пія XII, який рятував євреїв і підтримував антинацистський рух.

«Проблема в тому, що ніхто не знав цього під час війни. А це стосується авторитету Церкви. Люди повинні бачити її позицію. Натомість люди не знали, голос Церкви залишався нечутним. А від цього страждала довіра до Церкви», – зауважив Ян Томбінський.

Після війни, продовжив доповідач, Католицька Церква та відомі політичні діячі-католики стали одними із найгарячіших публічних промоторів європейської інтеграції, сприяючи примиренню та налагодженню мирного співжиття між народами. Звісно, що релігійні середовища намагались і надалі працювати над запобіганням конфліктів. Однією з ініціатив стала традиція зустрічей в Асизі представників різних віросповідань і конфесій, які започаткував у 1986 році Папа Іван-Павло II. Проте й ця ініціатива не мала належного ефекту, прикладом чого стала війна на теренах колишньої Югославії.

«Різні Церкви також намагались стати посередниками задля вирішення конфліктів в Африці. Папа Франциск і архієпископ Кентерберійський Джастін Велбі старались зупинити, бодай тимчасово, конфлікти в Центральноафриканській республіці, а відтак в Південному Судані. Для мене найбільш вражаючим результатом цих ініціатив стало те, що як тільки представники двох Церков намагались спонукати місцевих політиків стати на шлях пошуку миру, останні звертались до ПВК "Вагнер" Євгенія Прігожина, щоб та "захистила" їх. Це справді щось шокує, що й у Центральноафриканській республіці, в Судані, у Мозамбіку, Малі, у всіх цих місцях, де Церкви виступали медіаторами між сторонами конфлікту, приходив "Вагнер"», – сказав Томбінський.

Ян Томбінський

Це показало обмеження релігійної дипломатії. А тому, на думку доповідача, церковним лідерам слід зосередитись на процесі примирення після завершення конфліктів. Оскільки, як показує історія, Церкви можуть відгравати в цьому вагомому роль. Одним з прикладів такого процесу є примирення між Німеччиною і Польщею, але важливим аспектом цього стало те, що заклик до примирення вийшов зі сторони жертви – від польського католицького єпископату.

Наостанок промовець поділився низкою універсальних висновків, які він зробив на основі кількох процесів примирення, які він спостерігав чи у яких брав участь особисто.

Перш за все, підкреслив Томбінський, необхідне примирення з історією.

І тут кожен народ повинен насамперед критично глянути на своє минуле: *«Якщо ми не є чесними, аналізуючи власну історію, історія завдасть нам удару. Рано чи пізно скелети випадуть з шафи»*. По-друге, вважає дипломат, потрібно досягнути політичного консенсусу між основними політичними силами в кожній з країн, які шукають примирення. По-третє – виробити відповідну мову для примирення, оскільки цей процес є дуже чутливим. Наступним кроком повинно стати визнання і надання захисту лідерам порозуміння: *«Адже ті, які займатимуться примиренням, перебуватимуть під атакою з боку непримиренних представників свого середовища»*. Наступним мало б бути створення інституцій примирення: *«Ідеї породжуються людьми, але тривають завдяки інституціям»*. Дуже важливим елементом цілого миротворчого процесу є час, тому треба бути терпеливими і працювати на довшу перспективу.

«І наостанок, немає справедливого миру без справедливості, яка є видимою для людей. Повинні бути зібрані свідчення про всі злочини, а злочинці мають бути покарані. Без цього примирення буде неможливим», – підсумував Ян Томбінський. [...]

Науковець з Познанського університету імені Адама Міцкевича Цезарій Костельняк зосередив свою увагу на східній політиці Ватикану.

Він зауважив, що ще від революції 1917 року й аж до кінця 1950-х років у Римі радянську владу з її атеїстичною ідеологією трактували як ворога Церкви, ситуація змінилась після того, як кардинал Агостіно Казаролі розпочав налагоджувати стосунки з комуністичними урядами за «залізною завісою».

У 1960-ті роки було досягнуто низки домовленостей з урядами Угорщини та Югославії. Керівництво цих країн погоджувалось на призначення єпископів, Ватикан натомість гарантував невтручання католицького духовенства у суспільну сферу. Часто ці домовленості укладалися поза спинами місцевої єрархії і без погодження з нею, що провокувало конфлікти між локальними єпископами і ватиканськими дипломатами, як це було, до прикладу, у випадку з відкриттям нунціатури у Варшаві у 1975 році.

«Нинішня війна це глобальний "game changer" і її вплив торкнеться усіх сфер життя сучасного світу, в тому числі й релігійної дипломатії». Київ, 06.08.2023 р. На советському монументі «Батьківщина-матір» демонтували герб СРСР. На його місці встановили український Тризуб
Світлина: Роман Пилипей / AFP /

Ситуація змінилась після обрання єпископом Риму кардинала Кароля Войтили. Новий Папа добре розумів, що радянська система не здатна

реформуватись, а радше, як левіафан буде розширювати свій вплив і владу навіть на найменші простори, де існують прояви свободи. Він також був свідомий, що комуністичний режим просуває власну версію «cancel culture» і намагається знищити християнську духовність, що ставить під загрозу існування навіть катакомбних Церков. А тому за понтифікату Івана-Павла II Ватикан починає активніше підтримувати нелегальне духовенство за «залізною завісою».

Зміна відбулась також і у ватиканській геополітиці. Папа-слов'янин уважав, що мова і культура є основою незалежності народів, і під час своїх чисельних паломництв до різних країн він часто промовляв до вірних їхньою мовою. Він також наполягав, що усім народам, навіть тим, яких вважають бездержавними та «неісторичними», повинно бути гарантоване право на самовизначення.

Крах комунізму означав і крах Ostpolitik кардинала Казаролі, зауважив д-р Костельняк. Проте на початку нового тисячоліття знову почали проявлятися її ремінісценції. Від початку свого понтифікату Папа Франциск багато уваги присвятив міжрелігійному діалогу задля миру у світі, намагався розвивати партнерські стосунки із Патріархом Кирилом, кульмінацією чого стала їхня зустріч в аеропорту Гавани. І це продовжувалося навіть після вторгнення Росії в Грузію, війни в Сирії та анексії Криму, що однозначно вказувало на імперіалістичні апетити путінського режиму. На думку дослідника, папська дипломатія зазнала змін у порівнянні з часами Івана-Павла II. Ці зміни можна схарактеризувати як «неоказароліанізм», оскільки, як і в колишню епоху, Ватикан намагається *«знайти компроміси там, де їх бути не може»*.

«По-перше, – твердить дослідник, – в енциклопедії Fratelli tutti Папа Франциск відмовився від вчення про справедливу війну. І це має серйозні наслідки. Якщо справедливих воєн немає, то обидві сторони однаково винні, в однаковій мірі відповідальні за війну».

**«Коли ж немає вчення про справедливу війну, –
продовжує доповідач, – то не існує критеріїв
визначення того, хто є агресором, а хто жертвою».**

Ще однією зміною у дипломатії Апостольського Престолу стало поширення тези про те, що війну слід припинити за будь-яку ціну. На думку Цезарія Костельняка, цю ідею могло підкинути Папі керівництво Спільноти св. Егідія в особі професора Андреа Ріккарді, який навіть пропонував здати Київ росіянам. «Якби пропозиція Ріккарді була реалізована – росіяни були б у Львові, а мир, досягнутий таким чином, не був би не тільки справедливим, а й миром взагалі», – підсумовує науковець з Польщі. [...]

Забираючи перший голос у дискусії, Ян Томбінський зауважив, що напевно не слід надто багато уваги приділяти релігійним аспектам російської агресії проти України, бо це, на його думку, не має стосунку до релігії:

**«Це чисто колоніальна російська війна в Європі.
Релігія використовується лише як один
з інструментів для мобілізації людей, для якогось
пояснення їм того, що відбувається».**

А наступне питання, яке впливає з цієї констатації: «Як Церкви мають говорити з бандитами?». Нав'язуючи до історії з Юліусом Штрайхером, редактором «Der Stürmer» в часи Третього Рейху, мабуть, найгіршого

прикладу нацистської ксенофобської пропаганди, про який згадала в своїй доповіді на попередній сесії проф. Єлена Волкова, амбасадор погодився з її драматичним висновком, що подібна доля чекає на лідерів російської держави та російської Церкви. Тож, про що можна домовлятися з Гітлером, чи варто взагалі з такими людьми вести перемовини та провадити публічну дипломатію з тими, що чинять геноцид? – риторично запитує досвідчений дипломат. На його думку, це поважна проблема теперішньої папської курії.

Ще одним виявом цієї проблеми є те, що від початку війни зовсім не чуто голосу Римо-Католицької Церкви з Росії. Жодного публічного звернення.

Непереконливими вважає дискусію і покликання ватиканської дипломатії на традицію «незгадування назв держав». Адже так не було завжди. Можемо згадати енцикліку «Mit brennender Sorge». «Нині ми маємо справу з таким чистим і явним прикладом агресивної війни, Церква ховається за стінами традиції, щоб зберегти нейтралітет», – з прикрістю констатував Ян Томбінський, підтримавши висновок о. Глабше, що в таких справах не може бути морального нейтралітету.

У відповідь науковець з Нотр-Даму повторив свою тезу, що релігія все ж має стосунок до цієї війни, оскільки історичні наративи, які використовує путінський режим для виправдання свого імперіалізму, мають також релігійний аспект: «Інтерпретація історії Росією є імперською інтерпретацією, але частиною того, що інтерпретується є церковна історія». Тому він вважає, що можна було б сказати, що справжня релігія не має стосунку до цієї війни, але ми не можемо уникнути дискусії про роль релігії у цій війні, оскільки російська влада використовує у своїй імперській пропаганді і Церкву, і церковну історію.

Архиепископ Вісвальдас Кульбокас

Реагуючи на виступи доповідачів, архієпископ Вісвальдас Кульбокас, апостольський нунцій в Україні, звернув увагу на те, що в певних ситуаціях йому доводилось звертатись до Держсекретаріату Ватикану, щоб домовитись з росіянами про гуманітарні коридори, евакуацію чи підвезення необхідних речей, як було в Маріуполі. І це відбувалося на прохання української сторони.

«Тому для нас важливо не обірвати всі канали. В моєму розумінні, – констатував папський амбасадор, – Папа Франциск вважає, що краще бути звинуваченим з боку українців, що він не сказав достатньо, але залишатись, бодай потенційно, корисним у розв'язанні гуманітарних питань». [...]

Світлана Бабинська, РІСУ; повністю допис читайте за [посиланням](#)

БУТИ МОЛОДОЮ. НЕ ЛЯКАТИСЯ ВЕЛИКИХ МРІЙ

23.08.2023 р.

«Зараз скажу страшну річ: у свої 25-ть я була на похоронах своїх друзів частіше, ніж на весіллях. У нас інша молодість, аніж у наших батьків, інше життя, аніж у друзів з мирних країн. І, можливо, через їхню призму це виглядає як втрачена молодість. Але в нас так багато речей, про які ми мусимо думати, тому й не замислюємося про свою молодість як таку», – Магда

Димид, випускниця Філософсько-богословського факультету УКУ. Її брат Артемій Димид, випускник УКУ, загинув 18 червня 2022 року, захищаючи Україну від російських окупантів.

Проникливий текст Магди про «втрачену молодість» нещодавно опублікував часопис «Патріярхат». Ми попросили Магду прочитати ці слова вголос. І хочемо поділитися цим відео саме напередодні Дня Незалежності. Що таке молодість у час війни? Якими є ровесники відновлення Української Незалежності?

Ділимося кількома думками Магди і заохочуємо переглянути відео/ прочитати текст – що означає бути молодістю і не лякатися великих мрій?

Ми запитуємо себе, чому ми віримо в Бога, чи зустрінемося зі своїми братами й нареченими, які віддали своє життя за нашу свободу. І це збільшує сенсовність молитви та самої віри в Бога. Ми ставимо питання, шукаємо свій формат, і це не про «прокачаність». Молодість зараз – це про пошук сенсів і про культуру мислення.

Люди звертаються до Бога, коли розуміють, що вже близька смерть: при невиліковних хворобах чи в похилому віці. А ми вже тут, ми вже близько до смерті, вона оточила нас зусібіч. І ми шукаємо Бога в «пришвидшеному варіанті».

**Молодь починає усвідомлювати, що легше вірити
в Бога, легше розуміти, що Він бачить
далі та має план.**

Та молодь, яка пізнала Його в такому болю, проживає це дуже глибоко і свідомо. У стареньких нема часу на такі роздуми, а в нас ще ціле життя попереду. І нам треба якось проживати цей біль, комусь віддавати і комусь довіряти.

Так, у вільний час ми плетемо маскувальні сітки, складаємо аптечки, а коли зустрічаємося з друзями – згадуємо полеглих і уявляємо, як би було чудово ще хоча б раз спільно з ними пройтися вулицями Львова.

Джерело: УКУ/ФБ

«ЯКЩО БОГ Є НА ПЕРШОМУ МІСЦІ, УСЕ Є НА СВОЇХ МІСЦЯХ»

25.08.2023 р.

У ці серпневі дні проходять мітинги, моління та інші заходи з нагоди Дня українського прапора і Дня незалежності. Люди в Україні і на поселеннях збираються, щоб виявити вдячність Богові за дар свободи, щоб укріпити свою єдність, відновити в собі надію, заявити про свою підтримку ЗСУ та дякувати друзям нашої країни і нашого народу, які стоять пліч-о-пліч з нами, розділяючи з нами не лише біль і страждання, але і віру в перемогу та надію на тривалий і справедливий мир у нашій Батьківщині.

Так хочеться, щоб ця енергія походила із чистих джерел любові, була просякнута любов'ю і провадила до ще більшої любові, яка єдина здатна подолати пекельні сили супостата, який приніс на нашу землю смерть, руїну і страждання.

У цих обставинах нам слід черпати світло з нашої віри, віри в Бога, Який понад усе. Бо слушно зауважив свого часу св. Августин: *«Якщо Бог є на першому місці, усе є на своїх місцях»*.

Мені пригадуються науки одного славного польського реколектанта, до речі, теж Августина, але не на ім'я, а на прізвище – отця-єзуїта Юзефа Августина, який на реколекціях, в яких я брав участь в середині 1990-х років, зауважив, що не раз християни ставлять в один ряд того, що вважають важливим у своєму житті, здоров'я (нам це дуже близьке: *«О, коби лише здоров'я!»*), сім'ю, кар'єру, своїх друзів, Церкву і... Бога. Але, зауважив тоді о. Августин, Бог не може бути «важливим»,

Бог може бути тільки найважливішим у нашому християнському житті.

Перше місце в нашому житті і серці є лише одне-єдине і на ньому може бути лише Він – Господь Бог. Якщо поряд із Ним, або, ще гірше – понад Нього поставити щось інше, або когось іншого, то це щось чи хтось перетвориться на ідола, а ми, замість улюблених і вільних Божих дітей, перетворимось на ідолопоклонників, втрачаючи внутрішню свободу, гармонію і радість. Ми будемо в стані по-справжньому, аж до самопожертви з власного життя, любити ближнього і все, що нам лежить на серці (родину, друзів, Батьківщину тощо) лише тоді, коли всім нашим еством, всім серцем, думкою, душею, всіма нашими силами будемо любити Господа Бога нашого (пор. Мр. 12, 30–31) і ставити життєдайний зв'язок із Ним понад усе і понад усіх у світі.

А друге, що мені лежить на серці, це – щоб ми не дали себе втягнути в логіку і в риторику смерті, в спіраль ненависті, сліпої помсти і відплати.

Бо, роблячи так, ми будемо уподібнюватися до супостатів і агресорів, які принесли в наш український дім теперішнє горе. Ми, натомість, прагнемо життя, оберігаємо життя і віримо в життя.

Припускаю, більшість з читачів цього допису, мабуть, на наше щастя, не зазнали на собі досвіду вимушеного і виправданого захисту, який спричинює смерть іншої людини (нехай навіть такої, яка знівечила в собі Божий образ до непізнання). Кожне таке пережиття залишає глибоку рану у свідомості і у сумлінні. І тут ніякий пафос не допоможе, запевняю вас! Бо дійсність, з якою доводиться стрічатися в часах війни, і яка кладе тінь на наше буття, страшна, болюча і важка. І цю страшну болючу дійсність нам треба буде ще спільно нести довго, навіть після переможного закінчення війни. Молімося, щоб Господь, «заради вибраних», вкоротив для нас ці дні випробувань (пор. Мр. 13, 20), які несуть зі собою такі важкі пережиття і травми!

Влітку 2014 року я зустрів на Черкащині чоловіка мого віку, який був на війні в Афганістані, і який поділився своїм пережиттям: *«Знаєте, отче, минуло 30 років, а я мало не щочоці марю війною, її жахіття не дають мені спокою».*

Так, очевидно, мотивація тоді і сьогодні радикально інша, проте люди у своїй делікатній і крихкій природі – такі самі у всі часи. Подумаймо про це! Тримаймося нашого Бога, Який є Богом життя, Любові і Надії, яка здатна найглибшу рану зцілити і найогиднішого грішника спасти. Молімося за навернення наших ворогів і за Божу силу і Божий захист для наших Захисників і за спасіння нашого народу!

Тільки у Бозі, у непохитній вірі в Нього – джерело визволення і порятунку для нашого народу!

Великим, я б сказав, пророчим знаком для мене особисто і, сподіваюся, для нас усіх була вчорашня молитва на вервиці, яку в День незалежності провадили наші воїни з фронту під проводом отця-капелана Івана Гальо. Вони посеред темряви війни дали велике свідчення своєї віри і великої любові до Бога, до рідної землі, до кожного і кожної із нас.

Спільно із ними і усіма братами та сестрами по крові і по духу кличмо до Господа життя: *«Боже єдиний великий, нам Україну храни!».*

Владика Богдан Дзюрах/ФБ

MORBUS UKRAINUS

Я працюю сімейним лікарем 5 місяців. За цей час я прийняла понад дві сотні українських пацієнтів.

Коли я уявляла собі роботу у Нойштадті (богемний район у центрі Дрездена), у голові виникав образ патлатих іпохондриків, які спочатку дивляться на свої біркенштоки, а потім довірливо повідомляють, що в них паморочиться в голові і німіють пальці. У чому справа, лікарю? Може в моїй новій веганській дієті, а може в тому, що я люблю Сартра?

Медикаментів ніяких не приймаю, не п'ю, курю тільки траву, але вона біо. Зробіть мені аналізи на все і дайте отрути! Але тільки рослинного

походження і місцевого виробника, не хочу підтримувати діяльність трансатлантичних корпорацій і великих фармкомпаній.

Коли я думала про роботу в Нойштадті, я уявляла собі гіпертонічну хворобу, застуди, геморої, грибки на нігтях і натовп молодих невротиків з хворобливою пристрасстю до мистецтва, словом когось на кшталт мене самої.

На третій день моєї роботи я прийняла пацієнтку зі Львова, яка просто нагуглила кабінет сімейного лікаря біля свого будинку. Їй пощастило.

Я говорила з нею українською і ще не цілком розібравшись, як усе працює, зробила повний медичний огляд і неврологічне обстеження. Одразу зробила, замість того, щоб «дати термін» через місяць.

Пацієнтка скаржилася на біль у грудях. Щоправда, протягом п'яти років. З усім ентузіазмом і параноєю не надто досвідченого лікаря, я вирішила виключити інфаркт. Взяла в неї кров на тропонін і зробила кардіограму. Пацієнтка залишилася задоволена. Медсестри не надто.

Через два тижні жива черга сягала воріт, що виходять на вулицю. Двір у нас великий, тож людей було не менше двадцяти. І це о 8-й ранку. Українці множилися в геометричній прогресії.

Приходили на «гострі години прийому» як до себе додому, вигадували собі термінові скарги, а потім підморгували мені *«лікарю, я їм там сказала, що пронос і блювота, але просто не хотіла чекати»*.

Приходили з немовлятами, кішками, хитромудрими формулярами німецькою і похоронними листами українською. Приходили з претензіями, що я не педіатр і пропозиціями спекти київський тортик, якщо ми зробимо їм рекламу. Приходили з переломами, зубним болем, панічними атаками.

Одним словом, приходили поговорити.

Необов'язково зі мною, іноді терапевтичний ефект мала бесіда в кімнаті очікування з іншими пацієнтами. Завжди приємно побачити, що комусь гірше, ніж тобі.

Згодом я навчилася розуміти хто з якого міста за скаргами. Іноді я розуміла за говіркою, що людина з центральної України, безпомилково вираховувала одеситів за нашою флегматичною пихатістю, а галичан за цим прекрасним «пані Іринко».

Іноді лінгвістичної проникливості не вистачало і тоді мені на допомогу приходили симптоми. За місяць роботи я зрозуміла, що якщо молода жінка астеничної комплекції не може спати і не може їсти – швидше за все, вона з Херсона.

Я зрозуміла, що якщо пацієнтка за шістдесят уперше в житті скаржитися на раптові напади безпричинного страху – швидше за все, вона з Харкова.

Я зрозуміла, що якщо 40-річна жінка схудла на 17 кг (і це не маніфестація цукрового діабету або онкологія) – найімовірніше, вона з Маріуполя і в неї хтось загинув.

Люди приходили різні.

Я завжди запитувала німецькою *«auf russisch oder ukrainisch»*, багато хто говорив *«та яка різниця»*, україномовні раділи і розповідали про те, як нещодавно були в російського сімейного лікаря, який називав їх націоналістами і просив перейти *«з української на нормальну»*.

У Дрездені це часта історія. Багато лікарів переїхали з Росії 20 років тому і досі живуть у затишній радянській реальності, ностальгуючи за морозивом по п'ять копійок і засланням до Сибіру.

Люди приходили різні. Різного віку, професій, статусу, вірувань і переконань, усі вони приходили з надією на гіпотиреоз або нестачу вітаміну Д. З надією на те, що вони отримають таблетку і їхнє життя стане менш нестерпним.

Фрау А. почала плакати, щойно сіла на стілець.

«Я нічого не встигаю, дитина в садочку, я ходжу на курси німецької, але нічого не запам'ятовую, зі мною щось не так, я тупа, будь ласка, перевірте щитовидку».

Через п'ять хвилин виявилось, що курси дуже інтенсивні. П'ять годин, щодня, дитина постійно хворіє, чоловік хоче йти на фронт, вона погано спить. Коли вчителька німецької дає тест, у Пані А. тахікардія і пересихає в роті.

— Ви взагалі збираєтеся тут залишатися? – запитала я, – вам навіщо потрібна німецька?

— Та ні, думаю, що влітку додому, не будемо ми тут, не хочу.

— Ну так сприймайте це як спосіб провести час і соціалізуватися.

Пані А. здивувалася, вона чекала, що я буду її лаяти за це. Так і сказала. Це також пострадянська травма – весь час чекати, що інші знають краще, що тобі потрібно. У неї не було гіпотиреозу, але їй допоміг лікарняний на два тижні.

Пані Б. прийшла з іншим питанням.

«Я не хочу свого чоловіка, інших – так, а його – бачити не можу», вона зробила паузу: «Знаю, недобре так казати, у багатьох чоловіки далеко, вони страждають, але ми першого дня війни виїхали з дому, ми біля кордону з Польщею живемо. Лізе постійно, вже сил немає! Знайома казала, може в мене щось з гормонами».

У неї не було гіпотиреозу, але виявилось, що чоловік її б'є.

Гіпотиреоз був у Пані С. із Нікополя, яка думала, що в неї гіпертиреоз, бо серце стукало як ненормальне щоразу, коли вона читала новини. Нікополь обстрілювали щодня, там залишилися її мама і сестра.

Люди приходили різні, але всі за одним і тим самим.

Будь ласка, дайте нам якусь причину. Чому так погано? Як далі жити? Подаруйте діагноз, дайте те, з чим можна боротися, те, що можна контролювати.

Найчастіше я цитувала Франкла і говорила: «Усе, що ви відчуваєте, – природно. Ненормальна реакція на ненормальні обставини – нормальна. Ви – жива людина».

Я валідувала їхнє право бути розчавленими через власне безсилля.
Я виписувала антидепресанти і заспокійливі частіше ніж ібупрофен.

Багатьом пацієнтам було соромно від того, що їм погано. Не може ж випадати волосся через війну? А кола під очима, відсутність сил, я вчора вдарила свою дитину, невже це теж через війну? А чому в мене щотижня застуда? У Києві діти теж ходили в садок і все було нормально. А постійна печія? А чому стрибає тиск і ночами я прокидаюся від того, що серце вистрибує з грудей? Я – просто руїна, війна тут ні до чого, перевірте гемоглобін!

Особливо соромно було чоловікам.

Я ж не на війні, не в окупації, тут мирне небо, мені б гарувати, а я сиджу на соціалці і ще по лікарях тиняюся.

Люди недооцінювали кількість зусиль, які доводиться витратити на виживання в умовах нової реальності. Біженство – це не туристична поїздка. Біженство – це спроба вмістити своє життя у дві валізи і водночас удавати, що все нормально, щоб не налякати дітей.

Біженство – це коли ти повністю залежиш від інших людей і бюрократичних інституцій. Люди бояться джоб-центру більше ніж лейкозу.

Я взяла аналізи у літнього чоловіка в рамках чек-апу і мене насторожив його загальний аналіз крові. Я відправила його до гематолога і довго пояснювала йому і його дружині чому важливо туди піти. Говорила про те, що є варіант, що це хронічна інфекція, тоді потрібно шукати фокус, але найімовірніше це лейкоз. Вони помітно нервували і я почала думати, що перевантажила їх інформацією. Виявилось, що нервували вони не через це.

Завтра у них був призначений термін у джобцентрі. Люди зі сльозами на очах благають дати їм антибіотики, бо не можна пропускати курси, за які платить держава (ну і ще тому, що в Україні антибіотики без рецепта і люди звикли ковтати їх як цукерки).

Люди приходять у пошуках причини, яка пояснила б, чому їм так погано, але сподіваються переконатися, що все нормально.

Навіть найзавзятіші хроніки, які роками ігнорували свій ХОЗЛ, туберкульоз або серцеву недостатність, раптом приходять на прийом. Почасти тому, що на шару і оцет солодкий, а за страховку все-таки платить держава. Почасти через те, що бояться залишитися без ліків, а в аптеці тут так просто не купиш ні антибіотики, ні транквілізатори.

**Почасти тому, що їм важливо знати, що смерть
наразі на іншому боці річки. Вони не помруть
найближчим часом. На чужій землі.
Не попрощавшись із найближчими.**

Нещодавно у всіх київських новинах передавали історію про жінку, яка відвезла сина до садочка, а потім в її авто прилетів уламок снаряда. Після обіду усіх дітей забрали, а за хлопчиком так ніхто й не прийшов.

Наступного дня в мене було три пацієнтки з панічними атаками. У всіх маленькі діти.

«Чого ви боїтеся? Спробуйте зафіксувати думку, яка запускає страх», – запитала я у Фрау О., вона була в мене вже багато разів через сильну мігрень.

«Ну чого-чого» – Пані О. різко видихнула. «Що з ними буде, якщо я того? Одному – дев'ять, другому – п'ять?»

Вона не змогла вимовити слово «помру».

Люди приходять різні, у когось букет зппп, у когось «свята трійця»: гіпертонія, діабет, серцева недостатність, у когось психіатричний анамнез завдовжки в життя, у когось рідкісне аутоімунне захворювання або генетична патологія, але *status praesens* – один і той самий. Війна.

Майже у всіх хтось залишився в Україні. Старенька мама, брат-інвалід, кішка, яку ніяк не виходило взяти з собою, бо слінг із немовлям і друга дитина під боком. Залишився будинок, у якому щойно закінчили ремонт, робота, документи, закоханість, юність, могили рідних, іпотека...

Довелося бігти швидше, ніж вдавалося усвідомити, що відбувається. А потім не було часу на усвідомлення, потрібно було вижити, доїхати, знайти де спати, оформити документи, влаштувати дітей до садочка чи школи, знайти квартиру, меблі, педіатра, спрей від астми для молодшого і засіб від цвілі на стінах. Чужою мовою, у чужій побутовій реальності. Коли там усвідомлювати та й чи треба?

Цей біг завмер. Завмер і залишився всередині. Багато українців і українок усе ще біжать і не можуть зупинитися. Біжать від минулого і від майбутнього, від страху, від війни і від її наслідків, від необхідності вибору і від прийняття катастрофи. Однією ногою в Україні, іншою в Німеччині.

Паралельно у двох реальностях.

Вранці – німецька школа, ввечері – українська. А що? Дитина йшла на золоту медаль, треба не відставати.

Вранці – курси німецької, ввечері – онлайн університет. А що, у мене останній курс медичного університету.

Вранці – скайп із чоловіком (якщо в нього світло буде), ввечері – Різдво з німецькими сусідами і спроба пояснити на пальцях що таке кутя.

Вранці – співбесіда на роботу в пфлеггайм (з Б1 уже беруть працювати до будинку літніх людей), а ввечері істерика з приводу того, що чоловік віддав друзям дитяче ліжечко.

Вранці – сльози і битви з 5-річкою «не хочу в німецький садок», ввечері – український хор і підготовка до концерту з метою збору коштів для України.

Кажуть, ранок покаже, що вечір не скаже, але що робити, коли ранок пересварився з вечором? Йти до сімейного лікаря. Не за пігулкою – за надією.

Ірина Фінгерова, дрезденська лікарка
і одеська письменниця спеціально для [Infopost.Media](https://infopost.media);
03.01.2023 р.; світлина з архіву авторки

Цей матеріал підготовлений у рамках ініціативи Re:Open Ukraine, яка реалізується Інститутом Центральноевропейської Стратегії. Re:Open Ukraine – це проєкт Інституту Центральноевропейської Стратегії, метою якого є перевідкрити та пояснити нову Україну як для неї самої, так і для її безпосередніх західних сусідів. Проєкт має три фокусні регіони України, а саме Закарпаття, Буковину та Одещину, а також п'ять фокусних країн ЄС і НАТО, а саме Польщу, Румунію, Угорщину, Словаччину та Чехію.

ЗНИКЛІ БЕЗВІСТИ – ВЕЛИЧЕЗНА РАНА ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

28.08.2023 р.

30 серпня світова спільнота відзначає Міжнародний день зниклих безвісти. Те, що на сьогодні про тисячі людей в Україні нічого не відомо, є величезною раною для нашого народу. Про це сказав Отець і Глава Української Греко-Католицької Церкви Блаженніший Святослав у 80-й тиждень повномасштабного воєнного вторгнення російської федерації на мирну українську землю.

«80-й тиждень невтомної і незламної стійкості українського народу, 80-й тиждень болю, крові, сліз і страждань мільйонів українців», – наголосив Предстоятель.

За його словами, незважаючи на трагічні події, які не припиняються, оскільки ворог продовжує навмисно вбивати наше цивільне населення, скидаючи ракети в центри українських міст: Чернігова, Дніпра, Запоріжжя, – УГКЦ невпинно здійснює душпастирство зцілення ран війни.

«Одним із елементів душпастирства зцілення ран війни, – відзначає духовний лідер, – є особлива увага до найбільш уразливих. Тому на окупованих і звільнених територіях ми нині відкриваємо бібліотеки, центри радості, намагаючись бути поруч із тими, хто найбільше страждає і кому найбільше болить. І знову кажемо: Україна стоїть! Україна бореться! Україна молиться!».

Відповідно до інформації, яку надає українська влада, 24 тисячі громадян України вважаються зниклими безвісти.

Близько 7 тисяч – це військовослужбовці, з яких 65 відсотків є живими, а решта, правдоподібно, загинули, але про їхню смерть немає певних відомостей. Про долю зниклих цивільних українців невідомо майже нічого.

«Уявімо собі, – каже Предстоятель, – біль рідних і близьких: тата й мами, які не знають, що сталося з їхньою дитиною, жінки й дітей, які втратили зв'язок із чоловіком і батьком. Багато з тих родичів приходять до душпастирів із плачем, із душевним болем, кажучи: Ми навіть не знаємо, як молитися за наших рідних, чи за їхнє віднайдення, чи вже за їхній вічний спочинок».

Міжнародне гуманітарне право стверджує, звертає увагу Предстоятель, що одне із прав члена родини зниклого безвісти – це знати про долю рідної людини.

«Тому сьогодні, з нагоди цього Міжнародного дня, прагну огорнути любов'ю, увагою і молитвою тих, хто чекає звістки про своїх рідних і близьких. Звертаюся до міжнародних інституцій, які мають можливість

шукати зниклих безвісти в Україні: допоможіть нам віднайти тих, про кого ми не маємо вісток. Помолімося сьогодні за родини, які плачуть і чекають, щоб їхня рідна людина повернулася додому живою», – закликав Глава УГКЦ.

[Департамент інформації УГКЦ](#)

Дементіївка – село за 27 кілометрів на північ від Харкова. З початку повномасштабної війни воно двічі було в окупації. За Дементіївку йшли запеклі бої через її розташування: із встановленої на його околицях важкої артилерії можна обстрілювати центр Харкова. **73-річна Віра Чорнуха – єдина, хто зараз живе у Дементіївці.** Віру Чорнуху було поранено під час обстрілу, вона отямилася в лікарні в Росії. Коли стан здоров'я покращився волонтери допомогли їй повернутися до Дементіївки – через Білорусь, Латвію та Польщу. Проте окрім неї у селі не залишилося жодного мешканця, а її власний будинок згорів. Чорнуха оселилася у сараї: вона вирощує овочі та хоче завести козу. На світлині Віра Чорнуха поряд зі своїм зруйнованим будинком.

Світлина: Сергій Козлов / ЕРА /

Поруч із руїнами старого будинку Віри Чорнухи знаходиться братська могила п'яти українських прикордонників.

Світлина: Сергій Козлов / ЕРА /

ВЛАДИКА БОГДАН ЗАКЛИКАЄ ДО МОЛИТВИ ЗА НОВИХ СВЯЩЕННИКІВ ДЛЯ ЕКЗАРХАТУ

28.08.2023 р.

Ми в Екзархаті відчуваємо велику потребу у ревних священнослужителях, робітниках у Христовому винограднику, які посвячуватимуть свій час, знання, а передовсім – пастирську любов дорученим їхній опіці вірним та всім, хто в країнах нашого поселення потребує життєдайної зустрічі з живим і люблячим Богом. Такими словами владика Богдан звертається з проханням про молитву за нових душпастирів для Апостольського екзархату.

**Заклик Преосвященного владика Богдана,
апостольського екзарха для українців візантійського обряду
у Німеччині та Скандинавії
до молитви за нових священників для Екзархату**

*«Жнива великі, а робітників мало.
Просіть, отже, Господа жнив,
щоб послав робітників на свої жнива»*

(Лк. 10, 2)

ДОРОГІ У ХРИСТІ!

Звертаюся до вас сьогодні у особливій і дуже важливій для нашого Екзархату справі. Як ви знаєте, за останніх півтора року до країн нашого Екзархату прибуло дуже багато наших співвітчизників, шукаючи захисту, притулку і безпеки перед обличчям триваючої геноцидної війни росії проти України. Лише в Німеччині налічується майже 1 млн. 100 тисяч офіційно зареєстрованих шукачів притулку з України. Ще майже 150 тисяч наших співгромадян прибули за цей час до скандинавських країн.

**Мовою цифр можна сказати, що кількість українців
на теренах Екзархату внаслідок повномасштабного
вторгнення росії в Україну зросла майже
у п'ять разів.**

Як правило, новоприбулі країни приносять зі собою у серці тривогу, страх, непевність і душевні травми, на які Господь прагне вилити цілющий елей Свого милосердя і Своєї благодаті. Саме у Церкві, яка, за висловом Святійшого Отця Франциска, покликана бути, «*польовим шпиталем*» для зраненого людства, ці наші співвітчизники шукають і повинні віднаходити розраду, благодать і силу, яка відновить у серцях надію і зцілятиме духовні і душевні рани. Окрім того, в наших церковних громадах багато українців впродовж історії знаходили «*духовну Батьківщину*», а Церква відігравала об'єднавчу і просвітницьку роль для українців на поселеннях.

Щоб сповнити цю нашу місію у нинішніх історичних часах, ми в Екзархаті надалі відчуваємо велику потребу у ревних священнослужителях, робітниках у Христовому винограднику, які посвячуватимуть свій час, знання, а передовсім – пастирську любов дорученим їхній опіці вірним та всім, хто в країнах нашого поселення потребує життєдайної зустрічі з живим і люблячим Богом. Пошук таких священників триває і ми за останні два роки, у порозумінні з місцевими римо-католицькими Єпископами, прийняли на служіння 12 нових душпастирів. Ще кілька священників з України, тимчасово перебуваючи на теренах Екзархату, з нашого благословення допомагають нам опікуватися вірними у різних місцях компактного проживання українців.

Однак, ми і надалі потребуємо добрих душпастирів, щоб охопити, огорнути духовною опікою численних українців на розлогіх теренах Німеччини та скандинавських країн.

У зв'язку з цим я звертаюся до вас усіх з проханням про молитовну підтримку у цій важливій справі: про те, щоб Господь наш Ісус Христос послав достойних робітників до Свого виноградника у нашому Апостольському Екзархаті, а мені як Вашому Єпископові, дарував потрібну мудрість і світло для здійснення необхідного розпізнання і прийняття згідних з Божою волею кадрових рішень.

Конкретно кажучи, прошу вас, окрім приватних молитов, які творитимете в цьому намірі, у церкві після закінчення недільних і святкових богослужінь впродовж наступного церковного року до 1 вересня 2024 року спільно проказувати один раз «Отче наш» і «Богородице Діво» за діючих і нових душпастирів для нашого Апостольського Екзархату.

Вірю, що Господь вислухає наші молитви і ми зможемо що раз то краще організувати душпастирське служіння у нашому Апостольському Екзархаті на більшу Божу славу та на добро нашого віруючого люду Божого.

Заздалегідь дякую Вам за цю молитовну підтримку, запевняю вас взаємно про мої молитви за вас і за ваших рідних та близьких і призиваю на вас усіх благословення Всемогутнього і Всемилоствивого Бога Отця, і Сина, і Святого Духа!

† Богдан, Апостольський Екзарх

Дано у Мюнхені, при катедральному храмі Покрову Пресвятої Богородиці та св. ап. Андрея Первозванного дня 28 серпня 2023 року Божого, у Свято Успення Пресвятої Богородиці
Джерело: ukrainische-kirche.eu

У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ ВИДАЛИ АНТОЛОГІЮ УКРАЇНСЬКИХ АВТОРІВ ПРО ВІЙНУ

29.08.2023 р.

Британське видавництво Penguin Books [презентувало](#) антологію *Ukraine 22: Ukrainian Writers Respond to War* [«Україна 22: відповідь українських письменників війні»]. Вибрані твори передають реалії життя в Україні впродовж першого року повномасштабного вторгнення.

До збірки увійшли 22 есеї, написані дев'ятьма українськими авторами, та вперше перекладені англійською мовою.

С-на 2 середня чи мала з текстом нижче

Як зазначає видавництво в описі книжки, автори в своїх творах намагаються усвідомити жахи війни, документують повсякденне життя, розмірковують про роль культури в умовах сьогодення, засуджують російський імперіалізм і переглядають своє ставлення до світу, особливо до Європи та її ідеалів.

«Від розповідей про те, як росія намагається виправдати війну, до зворушливих описів ночей, які провели, ховаючись у коридорах, та чуттєвих митей з чоловіком військовим під час його єдиного вихідного, до описів моторошної погоди напередодні вторгнення, яка намагалася попередити Україну про загрозу. Ці есеї розкривають життя в Україні під час війни, як ніколи раніше», – йдеться в анотації.

Джерело: chytomo.com; світлини: ТСН, Penguin Books

ЗАЯВА ГЛАВИ УГКЦ ЩОДО ДИСКУСІЇ ДОВКОЛА ДЕЯКИХ ВИСЛОВЛЮВАНЬ ПАПИ ФРАНЦИСКА НА ЗУСТРІЧІ З КАТОЛИЦЬКОЮ МОЛОДДЮ РОСІЇ

29.08.2023 р.

З католицькою молоддю Росії Папа Франциск поспілкувався онлайн 25 серпня 2023 року в межах X Всеросійської зустрічі католицької молоді, що відбулася у Санкт-Петербурзі.

ЗАЯВА

Блаженнішого Святослава, Глави й Отця УГКЦ, щодо дискусії відносно деяких висловлювань Святішого Отця Франциска на зустрічі з католицькою молоддю Росії 25 серпня 2023 року

Із великим болем і занепокоєнням ми дізналися про слова, присвоєні Його Святості Папі Франциску на онлайн-зустрічі з російською католицькою молоддю 25 серпня 2023 року в Санкт-Петербурзі.

Ми сподіваємося, що ці слова Святішого Отця були сказані спонтанно, без жодних спроб історичних оцінок, а тим паче підтримки імперіалістичних амбіцій Росії. Однак розділяємо великий біль, спричинений ними не лише серед єпископату, духовенства, монашества та вірних нашої Церкви, а й інших конфесій і релігійних організацій. Водночас усвідомлюємо і те глибоке розчарування в суспільстві, яке вони спричинили.

Слова про «велику Росію Петра I, Катерини II, тієї імперії – великої, просвіченої, країни великої культури та великої гуманності» – найгірший приклад імперіалізму та крайнього російського націоналізму.

Існує небезпека, що ці слова можуть бути сприйняті як підтримка того націоналізму й імперіалізму, який сьогодні став причиною війни в Україні – війни, яка щодня приносить смерть і руйнування для нашого народу.

Приклади, наведені Святішим Отцем, насправді суперечать його науці про мир, адже він завжди засуджував будь-яку форму вияву імперіалізму в сучасному світі та попереджав про небезпеку крайнього націоналізму, наголошуючи, що саме він є причиною «третьої світової війни по частинах».

Як Церква, ми хочемо заявити, що в контексті агресії Росії проти України подібні висловлювання надихають неоколоніальні амбіції країни-агресора, хоча мали б категорично засуджувати такий спосіб «бути росіянами».

З метою уникнення будь-яких маніпуляцій щодо намірів, контексту та висловлювань, присвоєних Святішому Отцеві, ми очікуємо від Святого Престолу пояснення цієї ситуації.

Українська Греко-Католицька Церква разом з усіма громадянами нашої держави засуджує ідеологію «руського міра» та весь кримінальний спосіб «бути росіянами». Сподіваємося, Святіший Отець почує наш голос. [...]

† Святослав
Джерело: Синод єпископів УГКЦ

«МАМО, ДРУЖИНО, ДІТИ, Я ЛЮБЛЮ ВАС. Я Є ПОРУЧ ІЗ ВАМИ»

29.08.2023 р.

29 серпня у Гарнізонному храмі святих апостолів Петра і Павла у Львові помолилися Панахиду за полеглими Воїнами 24 окремої механізованої бригади імені короля Данила. Молитву очолив єпископ-помічник Донецького екзархату УГКЦ Преосвященніший Владика Максим Рябуха. Після завершення молитви відбулося чергове вручення орденів «Хрест Героя» (посмертно) родинам загиблих Воїнів.

До родин загиблих Захисників України звернувся Владика Максим Рябуха, який зазначив, що ніхто не зможе забрати пам'ять про наших рідних.

«Святий Василій Великий казав, що кожного разу, коли християни збираються у Божому храмі на молитву, то там присутні не тільки

священники чи люди, які прийшли помолитися, але і усе Боже Царство, усі Святі, Ангели, Архангели, усі люди, які переступили поріг вічності і знаходяться поруч із Богом.

Сьогодні на цей захід ми принесли світлини тих дорогих нам оборонців і Захисників, наших дітей і чоловіків. Але окрім цих світлин, які ми тримаємо у своїх руках, присутні вони самі. Сьогодні Господь дарує нам цю особливу радісну зустріч. Сьогодні ми покликані відчувати їхню близькість і любов. Якщо сьогодні дозволили би собі відкрити свої духовні вуха, то перш за все почули би їхні слова: *"Мамо, дружино, діти, я люблю вас. Я є поруч із вами"*. І те життя, за яке свого часу змагався, воно варте того, щоби бути прожитим у єдності із Богом.

Сьогодні нам дуже не вистачає наших рідних, бо поруч із ними все було зовсім по-іншому. І Господь пригадає нам, що їхню присутність ніхто не зможе забрати. Вони боролися за мир. Їхня боротьба є запорукою того, що мир таки буде наш», – сказав Преосвященніший Владика Максим Рябуха.

На заході-реквіємі був присутній начальник відділу релігій та національностей Львівської обласної військової адміністрації Василь Дорош, який подякував отцям-капеланам за підтримку родин загиблих Захисників.

«Сьогодні ми з вами знаходимося у такому особливому місці, адже діяльність отців-капеланів допомагає нам пригадати, що ніщо не завершується земним життям, але наше життя продовжується у вічності. Наші рідні завжди знаходяться поруч із нами і надалі підносять за нас свої молитви. А ми у свою чергу повинні заносити за них свої молитви.

Щира подяка за те, що ви виховали Героїв, тому що завдяки їхнім зусиллям відносний спокій маємо ми. Щира подяка отцям-капеланам, які допомагають повертати у наше життя цю тишу з Богом, якої нам так не вистачає», – зазначив Василь Дорош.

До усіх присутніх також звернувся директор департаменту «Адміністрація міського голови» Львівської міської ради Євген Бойко: «Преосвященніший

Владико Максиме, всечесний отче Тарасе, дорогі родини наших Героїв-Захисників, шановне командування 24 бригади, шановні ветерани, сьогодні хочу пригадати причину нашої зустрічі. Нещодавно ми відзначали День Незалежності. І ви найбільше відчуваєте ціну цієї Незалежності. Сьогодні ми маємо нагоду подякувати за цю Незалежність тим, які виховали, навчили і віддали у жертву своїх рідних. Адже ви віддали від серця те, чого найбільше не хотіли віддавати.

У Євангелії читаємо такі слова: *"Ніхто не спроможний любити більше, ніж тоді, коли він за своїх друзів своє життя віддає"* (Ів. 15, 13). На таких заходах дуже важко говорити. Я думаю, що не варто говорити, але тихо у глибині серця дякувати і просити у Бога ласки. Гарнізонний храм святих апостолів Петра і Павла за цей час став особливим місцем смутку, а також і місцем радості. Отець Тарас з командою об'єднує усіх нас. І тут, у Гарнізонному храмі, по-справжньому відчувається любов».

Джерело: kapelanstvo.info

ВІРЯНИ АПОСТОЛЬСЬКОГО ЕКЗАРХАТУ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ ВІЗАНТІЙСЬКОГО ОБРЯДУ В НІМЕЧЧИНІ ТА СКАНДИНАВІЇ ЗІБРАЛИ КОШТИ ДЛЯ ДІТЕЙ РОДИН ЗАГИБЛИХ ЗАХИСНИКІВ

01.09.2023 р.

Напередодні навчального року віряни Апостольського екзархату для українців візантійського обряду в Німеччині та Скандинавії зібрали кошти для дітей родин загиблих Захисників України. На зібрану допомогу капелани Центру Військового Капеланства Львівської Архиепархії УГКЦ закупили одяг, канцелярське приладдя та все необхідне для дітей з п'яти родин загиблих Захисників.

Нагадаємо, що перед тим дружини та матері загиблих Захисників, яких підтримує екзархат з початку війни і до тепер, вирішили подякувати за зібрану допомогу. На знак вдячності від своїх сімей вони вишили

ікону Матері Божої Неустанної Помочі та подарували її для Катедрального храму Покрову Пресвятої Богородиці і святого апостола Андрея Первозванного у Мюнхені. Апостольський екзарх у Німеччині та країнах Скандинавії Владика Богдан Дзюрах закликав до неустанної молитви перед іконою і підтримки надалі всіх тих, які постраждали від війни в Україні. Щосереди у храмі служить молебень перед іконою, а всі охочі жертвують кошти, які і були передані для потреб згаданих вище родин в Україні.

Капелани Центру Військового Капеланства Львівської Архиепархії УГКЦ висловлюють подяку Владиці Богданові Дзюраху та вірянам Апостольського екзархату для українців візантійського обряду в Німеччині та Скандинавії за надану допомогу для родин загиблих Захисників України. Нехай Господь Бог оберігає і благословляє Вас і ваші родини!

Джерело: kapelanstvo.info

СВЯТО НА ПАРАФІЇ У СТОКГОЛЬМІ

04.09.2023 р.

У душпастирстві блаженного свщмч. Климентія Шептицького, що у м. Стокгольм, відбулось свято першої Сповіді та урочистого Причастя.

Звертаючись до молільників у храмі о. Андрій Мельничук наголосив, що «кожного разу, коли дозволяємо Богові доторкнути нашого серця у Таїнстві Сповіді, то навзаєм отримуємо набагато більше. Адже Господь не тільки приходить, щоб зцілити рани, завдані гріхом, але і сам себе дає діткнути та прийняти у Пресвятій Євхаристії. Ніколи Бог не є так близько до людини як у цих Таїнствах. Тому впродовж цілого нашого життя Церква за настановою Спасителя закликає нас користати з цих Таїнств, які нас освячують. Бо "Хто їсть моє тіло й п'є мою кров, той живе життям вічним," – навчає Ісус» (Ів.6,54).

Вартує зазначити, що цьому святковому дійству передував рік катехизації та підготовки дітей. Можливістю для здійснення такого завдання послужила ревність та відданість катехитки парафії – Лариси Яцишин та усіх, хто допомагав у навчальному процесі.

На закінчення Літургії усі діти отримали подарунки й пам'ятки з відзнакою про успішне завершення підготовки до Таїнств Сповіді та Євхаристії. А відтак на заклик нашого Владика Богдана разом помолилися «Отче наш» і «Богородице Діво» за діючих та нових душпастирів для нашого Апостольського Екзархату.

«Цього року нам вдалося підготувати більше як 20 дітей. Але важливо не забувати, що на цьому катехизація не завершується. Адже це лише початок, перший крок. Тому ласкаво прошу наших батьків, щоб не зволікали, але приводили своїх дітей і далі на заняття катехизму, брали з ними участь у Богослужіннях та житті парафії. А особливо власним прикладом нехай батьки засвідчують особисту віру у живого Бога» – наголосив о. Андрій.

Повідомив о. Андрій Мельничук;
світлини: Христина Серкіс;
джерело: ukrainische-kirche.eu

ДОКТОР ПСИХОЛОГІЇ ЛІДІЯ ЗАБЛОЦЬКА-ЖИТКА РОЗПОВІЛА ПРО МОЖЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ БІЖЕНЦЯМ У ЦЕРКВІ

06.09.2023 р.

Лідія Заблоцька-Житка, доктор наук Інституту психології Академії спеціальної педагогіки Марії Гжегожевської у Варшаві, під час засідань Синоду Єпископів УГКЦ, що відбувався впродовж 3–13 вересня у Римі (Італія), виступила з доповіддю про психологічну допомогу біженцям.

Пані Лідія зазначила, що війна, крім психологічної, спричиняє низку інших криз, які неабияк впливають на добробут і психічне здоров'я людей. Варто уникати патологізації досвіду біженців. Екстремальна ситуація часто може спричинити емоційні труднощі, однак відповідна реакція оточчя полегшує їхнє вирішення. Велика кількість біженців може спричинити занепокоєння, страх і в людей, які пропонують їм допомогу і притулок. Щоб ефективно залучити Церкву до допомоги мігрантам, варто знати про чинники і процеси, що впливають на їхнє психічне здоров'я.

Реакцію людей, що постраждали від війни, формують:

1. Обмеження або незадоволення основних потреб людини.
2. Різні реакції на стрес.
3. Доступні ресурси, наприклад, соціально-демографічні змінні (вік, стать, освіта), психічне здоров'я.
4. Процес міграції/біженців.
5. Доступна допомога.

«Процес міграції має три основні етапи [Perreira, Ornelas, 2011]: передміграційний час; час міграції (період подорожі, переміщення) та час у місці нового перебування. Мігранти реагують і справляються по-різному, залежно від того, що пережили до моменту міграції, наприклад війни, яким було їхнє життя, яке здоров'я. Як це не парадоксально, але для деяких людей необхідність залишити місце проживання стає можливістю для кращого життя. Для інших покинути місто, де вони жили, – це вперше в житті, що є додатковим стресом», – зазначила п. Лідія.

Вона наголосила, що неправильно робити все для мігрантів/біженців. Необхідно створити умови, щоби вони стали незалежними й ефективними. Дуже добрим місцем, наприклад, для організації самопомоги є парафії, молитовні групи, де самі біженці можуть почуватися потрібними і допомагати іншим у потребі.

РОЛЬ ЦЕРКВИ В ОХОРОНІ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я

Для підтримки психічного здоров'я мігрантів потрібно гарантувати безпеку на чотирьох рівнях. Насамперед створити безпечні та дружні соціальні стосунки. Подбати про фізичну, емоційну, інформаційну безпеку. Навчити людину ефективним способам боротьби зі стресом, піклуванню про своє здоров'я та благополуччя.

Обличчя російсько-української війни. 12-річна Яна Степаненко на півмарафоні «Незламні» у Львові, 03.09.2023 р. У ньому приймали участь українці у візках та з протезами. Яна пробігла спеціальну дистанцію довжиною 70 метрів. Степаненко отримала травму 08.04.2022 року: разом із матір'ю та братом вона поїхала на вокзал до Краматорська, щоб евакуюватися з міста, – у цей момент по вокзалу вдарилася російська ракета. Яна втратила дві ноги – одну трохи вище щиколотки, іншу нижче коліна. Її мати втратила ліву ногу нижче за коліно, брат не постраждав. Після цього сім'я рік проходила курс реабілітації в США, а потім повернулася в Україну.

Світлина: Станіслав Іванов / Global Images Ukraine /

На другому рівні важливо подбати про підтримку сімей, зокрема батьків-біженців у догляді за своїми дітьми, а також у боротьбі з власними емоціями та захисті психічного здоров'я своїх дітей. Корисними можуть бути освітні семінари, які інформують, наприклад, про те, як працює стрес і як сформувати адекватні й ефективні способи боротьби зі стресом. Емоційно стабільні вихователі – важлива опора для дітей та молоді. Такі семінари можна проводити при парафіях.

Третій рівень передбачає індивідуальну підтримку, яка проводиться, наприклад, священнослужителями або фахівцями в інших галузях, окрім охорони психічного здоров'я, а також волонтерами, які працюють щодня, наприклад при парафіях.

На четвертому рівні йдеться про спеціалізовану допомогу, тобто підтримку спеціалістів із психічного здоров'я, наприклад, психіатрів, клінічних психологів, психотерапевтів. Цей рівень підтримки спрямований на забезпечення лікування біженців, які страждають на психічні розлади, наприклад, у зв'язку з травмою, одержаною під час війни.

Обличчя російсько-української війни, 03.09.2023 р. Вид на зруйноване село Опитне біля Бахмута в Донецькій області.
Світлина: Libkos / AP /

ВІРА, РЕЛІГІЙНІ ОБРЯДИ, РЕЛІГІЙНА ГРОМАДА ЯК ОХОРОНА ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я

Доповідач зазначила, що Церква може відігравати важливу роль на кожному рівні організації, починаючи від надання інформації серед вірних

про необхідність поваги та допомагати іншим людям через організацію місць для зустрічей, наприклад, створення молитовних спільнот, а також зустрічей сімей, дітей, батьків. Ще один важливий внесок Церкви може бути через емоційну підтримку, яку надає навчене духовенство. Справа не в тому, щоби священники, монахи та монахині зараз стали психологами, а в тому, щоби вони мали знання та силу підтримувати інших через, наприклад, здатність регулювати емоції, психологічні знання про етапи міграції, переживання жалоби, щоби вони могли дбати про своє психічне й фізичне здоров'я та розуміти психологічні процеси, які в них відбуваються. Таку роботу священнослужителі виконують завжди, наприклад, під час євангелізаційних бесід, навчання про Бога, перенесення надії, зміцнення віри. Це відбувається і під час таїнств. Із психологічного погляду вона має дуже велике емоційне, мотиваційне і соціальне значення, а не тільки духовне.

«Монахині, монахи, піклуючись про сиріт, хворих, людей похилого віку, даючи притулок самотнім матерям, завжди давали їм надію на краще завтра, зміцнювали почуття гідності, поваги та причетності. Справа в тому, щоби додатково пам'ятати про наслідки воєнної травми, пам'ятати про це в повсякденній роботі й усвідомлювати, як цей трагічний досвід впливає на нас», – зазначила п. Лідія.

Вона підсумувала, що священникам та парафіянам, які допомагають мігрантам, потрібно знати правила першої психологічної допомоги, а також вміти справлятися із власним стресом, долати страх у надзвичайних ситуаціях.

Обличчя російсько-української війни. Вранці 01.09.2023 р. у Києві, а також у Дніпропетровській, Кіровоградській, Миколаївській, Херсонській та Черкаській областях оголошували повітряну тривогу через можливі запуски російських ракет. З метою безпеки багато шкіл проводили лінійки на станціях метро – як, наприклад, у Харкові.
Світлина: Мстислав Чернов / AP /

Доповідач зауважила, що проповідь – дуже гарний момент, щоби навчити парафіян, що психічне здоров'я важливе, про нього потрібно піклуватися, а розлади психічного здоров'я потрібно лікувати. Під час сповіді важливо вміти розрізняти тривожні симптоми розладів психічного здоров'я, наприклад, нав'язливі ідеї, тривожні розлади, і спонукати скористатися допомогою психологів, психіатрів.

Обличчя російсько-української війни, 28.08.2023 р. Фреска на одному із житлових будинків в Авдіївці Донецької області. Вона з'явилася 2021 року в рамках проекту «Алея муралів» – українські художники намалювали тоді свої роботи на фасадах кількох багатоповерхівок.
Світлина: Алекс Бабенко / EPA /

Завдання та можливості Церкви у сфері підтримки психічного здоров'я біженців і мігрантів – рекомендації

Пані Лідія зацентрувала, що є кілька важливих питань, які треба враховувати в діяльності Церкви щодо психічного здоров'я:

1. Навчання священнослужителів у сфері психічного здоров'я, з особливим наголосом на травмі війни. Священникам важливо знати, у яких ситуаціях необхідна допомога психіатра. Це можна зробити за допомогою навчання, бажано стаціонарного, присвяченого духовенству та проведеного фахівцями з психічного здоров'я.
2. Підтримка духовенства, парафіян – волонтерів, які активно працюють для біженців/переміщених осіб, у продовженні допомоги, належна організація підтримки, щоб ця діяльність була розвивальною для тих, хто отримує допомогу, і не вигоряла в помічників. Прикладом можуть служити групи підтримки для помічників або супервізії, під час яких, з одного боку, можна обмінятися досвідом, а з іншого – зняти сильно пережиті важкі емоції й отримати допомогу від інших помічників. Це – етична вимога до людей, які допомагають у такій складній сфері, як травма війни.

Обличчя російсько-української війни, 28.08.2023 р. Поліцейські Володимир та Дмитро зі спеціального підрозділу «Білі ангели» разом із мешканцем Авдіївки несуть тіло літнього чоловіка, який наклав на себе руки. За даними місцевої поліції, це другий подібний інцидент за останні два тижні в Авдіївці. «Білі ангели» – поліцейські екіпажі, які доставляють до зони бойових дій гуманітарну допомогу, допомагають евакуювати мирних жителів, а також вивозити тіла загиблих.

Світлина: Алекс Бабенко / ЕРА /

3. Організація освітніх семінарів для батьків, дітей і підлітків, під час яких батьки мають змогу навчитися, наприклад, ефективним способам подолання власного стресу та реагування на труднощі дітей.
4. Співпраця з психологом у здійсненні дошлюбного виховання у формі семінару й індивідуальних консультацій (для охочих).
5. Індивідуальні консультації – співпраця із психологом, психотерапевтом та організація безкоштовних консультаційних пунктів для парафіян.

Департамент інформації УГКЦ;
світлини, які розповідають про російсько-українську війну від редакції «ХГ»

«ЄДИНИЙ СПОСІБ ПОДОЛАТИ ТРАВМУ – ЗРОБИТИ З НЕЇ ДОСВІД»

06.09.2023 р.

Відійшов у вічність Ігор Козловський – український вчений, релігієзнавець, колишній політв'язень. Ігор Козловський помер у ніч на 6 вересня. Із січня 2016 до грудня 2017 року він перебував у полоні бойовиків так званої ДНР.

Ігор Козловський родом з Донеччини, з міста Макіївки. Після вторгнення росіян на територію України 2014 року він не покинув малої Батьківщини, доглядав за паралізованим сином. Проте 27 січня 2016 року за проукраїнську позицію потрапив у полон до бойовиків так званої «ДНР», де його катували.

Історик розповідав, що в «Ізоляції» бойовики надівали йому мішок на голову й били тупим предметом. Також вони імітували розстріл й вимагали «визнати провину».

«Я запитував: "Навіщо ви катуєте так?". Вони не ставили перед собою завдання щось дізнатися – для них головним було зруйнувати тебе, не тільки твою фізику, а й твою внутрішню структуру, внутрішній текст, гідність. Ти для них виклик. Всі українці для них – це глобальний виклик, який пробуджує в них саме цю патологічність», – ділився пан Ігор в [інтерв'ю](#) «Власні Назви».

Ділимося з вами уривком доповіді Ігоря Козловського на конференції «Стійкість та демократія: потреба нових етичних, солідарних та безпекових інфраструктур». Повний запис дискусії ви можете переглянути за [посиланням](#)

Хай Всемилостивий Господь прийме його в Царстві небесному. Вічна Йому пам'ять!

Джерело: УКУ/ФБ

ЗУСТРІЧ МОЛОДІ З АПОСТОЛЬСЬКИМ ЕКЗАРХОМ

08.09.2023 р.

8 вересня 2023 року відбулась онлайн-зустріч Преосвященного владика Богдана з групою молоді Апостольського екзархату, яка брала участь у СДМі, що цьогоріч проходив у Лісабоні.

Розмова розпочалась з Ісусової молитви, яку з розважаннями провадив о. Ігор Черніховський. Учасники зустрічі молились за мир в Україні, за українську молодь та за благословенний новий навчальний рік.

Далі до молоді звернувся о. Андрій Витівський, душпастир з Мюнстера, який на прикладі Богородиці говорив про чесноту служіння.

А відтак молодь поспілкувалась зі своїм екзархом про позицію Церкви щодо ворогів, беручи до уваги контекст війни в Україні. Також молодих українців турбувала ситуація щодо участі Вселенського Архиєрея Католицької Церкви Папи Франциска у підтримці України, на що владика Богдан навів ряд прикладів надання Апостольським Престолом гуманітарної допомоги для України ще перед широкомасштабним вторгненням російських окупантів, та участі у процесах визволення полонених українців.

Користуючись нагодою, апостольський екзарх розповів, зокрема, про Синод УГКЦ, який відбувався у Римі та в часі якого ієрархи нашої Церкви мали зустріч з Папою Франциском, на якій свідчили правду про рани українського народу в часі війни, а також подякували Вселенському Архиєрею за солідарність і підтримку України.

А на завершення зустрічі учасники обговорили плани заходів для молоді на наступний рік, а також домовились про наступну онлайн-зустріч у жовтні.

Джерело: ukrainische-kirche.eu

«ЗАПОРУКОЮ ПЕРЕМОГИ НАД ЗЛОМ Є ХРИСТОВЕ ВОСКРЕСІННЯ» – владика Богдан у Римі

09.09.2023 р.

9 вересня 2023 року у стіп ікони Пресвятої Богородиці «Salus populi romani» – «Спасіння римського народу» в папській базиліці Santa Maria Maggiore Преосвященний владика Богдан очолив Архиєрейську Божественну Літургію, на якій зібрались паломники з Апостольського екзархату, які прибули сюди з нагоди святкування 400-літнього ювілею мученицької смерті святого священномученика Йосафата, архієпископа Полоцького.

«Вітаю вас усіх у цій найдавнішій Базиліці присвяченій святій Богоматері. Мати Божа є нашою Матір'ю. Ця велична святиня, яка була збудована після Ехейського Собору, є не тільки домом Марії, але також і нашим домом. Ми приходимо сюди – до дому нашої небесної неньки. Приходимо сюди як діти українського народу і діти української Помісної Церкви. Приносимо до неї нашу любов, нашу дитячу відданість, нашу вдячність за її безнастанну поміч. Але зараз приносимо до неї наш біль, свої та нашого народу сльози і страждання», – звернувся до присутніх у храмі українців апостольський екзарх.

ОПІКА БОГОРОДИЦІ

Чудотворна ікона, перед якою ми молимося, виражає спасенну опіку Богородиці над римським народом. Цю опіку досвідчує впродовж віків і наш народ. Коли б ми не прибігали

до Богородиці, ми не тільки віримо, ми знаємо, що будемо вислухані і захоронені. З такою дитячою довірою ми молимося до неї, приносячи наші сподівання, нашу молитву про справедливий мир на наших землях.

На українській землі, яка стікає сьогодні кров'ю і сльозами мільйонів, приносимо сьогодні наші сльози, а кров невинно убієнних українців і українок єднаємо з кров'ю її сина – нашого Господа, яку він пролив за спасіння світу.

ЗАПОРУКОЮ ПЕРЕМОГИ НАД ЗЛОМ Є ХРИСТОВЕ ВОСКРЕСІННЯ

Сьогодні українська кров проливається за спасіння не тільки нашої землі і нашого народу, але за спасіння Європи і цілого світу від злобного ворога, опанованого диявольськими, пекельними силами.

І ми віримо, що так як Господь заповідав на перших сторінках Священного Писання, що буде ворожнеча між дияволом і жінкою, між його і її потомством, але потомство жінки – Богородиці зітре голову змієві душогубцеві.

Сьогодні ця віковична битва продовжується і виявляється на нашій землі. І ми знаємо, що запорукою перемоги у цій боротьбі є Христове воскресіння. Там на Голгофті наш Господь Ісус Христос переміг пекельні сили зла. Він переможе їх і в нашому випадку в історії нашого народу. Але ми мусимо так як Богородиця залишатися вірними Божими дітьми, які мають чисте серце, благородний намір і живу віру у нашому серці.

НАЙМОГУТНІША ЗБРОЯ – ВІРА, НАДІЯ І ЛЮБОВ

Прикладом душевної чистоти і непохитної віри є Пречиста Діва Марія, яка стояла вірно аж до кінця під хрестом свого Сина і дочекалася воскресіння. Ми хочемо сьогодні стояти під хрестом долі нашого українського народу. Стояти у вірі і в непохитній надії та витривалій любові. Віра, надія і любов – це наймогутніша зброя, перед якою є безсильні всі потуги зла і пекла.

Просімо сьогодні для нас самих і для нашого народу укріплення у вірі, відновлення у надії. Просімо сили продовжувати любити одне одного, рідну землю, страждаючих від війни, охоплювати нашою любов'ю навіть тих, хто бажає нашої смерті. Нехай Господь дарує їм навернення, прозріння і покаєння.

Тут у стіп Богородиці починаємо цей шлях римського паломництва і звідси ми повернемося до рідних домівок. Повертаймося відновлені у вірі, потішені присутністю Богородиці і укріплені Божою благодаттю. Це особлива церква. Сюди перед кожною закордонною поїздкою приходять Святіший Отець Франциск, щоб молитися перед тим образом і поручати материнській опіці Пресвятої Богородиці той народ до якого він їде.

Сьогодні у стіп Марії ми – діти українського народу, зібрані тут, молимося і поручаємо її материнській опіці наш український народ. Ми просимо, молимося і віримо, що та, котра є «Спасінням римського народу», та, котра є шанована у цій Базиліці як «Цариця миру», стала також спасінням нашого українського народу і щоб звідси наші молитви дійшли до неба, і щоб звідси голуб миру полетів на нашу українську землю. Амінь!

Джерело: ukrainische-kirche.eu

ПАРАФІЯ УГКЦ У ГАННОВЕРІ ПЕРЕДАЛА УКРАЇНІ ЧЕРГОВУ КАРЕТУ ШВИДКОЇ ДОПОМОГИ

12.09.2023 р.

Вірні УГКЦ із м. Ганновер у Німеччині передали карету швидкої медичної допомоги в Україну. Кошти на авто зібрала парафія Святого Володимира у Німеччині під проводом о. Романа Максимціва.

Карету швидкої допомоги Комісія УГКЦ у справах душпастирства охорони здоров'я передала Турківській центральній міській лікарні, що на Львівщині, адже своє авто лікарня раніше подарувала бійцям на фронті.

«Ми сьогодні маємо велику приємність передати подарунок для лікарні в місті Турка – автомобіль швидкої допомоги, який ми отримали від священника з міста Ганновера отця Романа Максимціва та його дружини пані Марії Максимців, – розповіла с. Севастіана Карвацька. —

Хочу зауважити, що отець Роман – людина, яка має неймовірно велике серце, адже це не перша машина, яку ми отримали через нього і передали у прифронтові зони й інші лікарні».

Нова карета швидкої допомоги особливо служитиме маломобільним людям і пацієнтам паліативного відділення Турківської центральної міської лікарні.

Віталій Семенків, в. о. директора Турківської центральної міської лікарні, подякував жертводавцям від імені медичного закладу та громади:

«Завдяки благодійникам з Ганновера та Комісії охорони здоров'я при УГКЦ ми сьогодні отримали цей автомобіль. Дякуємо всім людям, які долучилися до збору коштів і організації та транспортування автомобіля до Львова, щоб ми могли ним у майбутньому користуватися».

[Департамент інформації УГКЦ](#)

ВІДБУЛАСЯ ПРЕСКОНФЕРЕНЦІЯ ЗА ПІДСУМКАМИ СИНОДУ УГКЦ

14.09.2023 р.

14 вересня на закінчення роботи Синоду Єпископів УГКЦ, який проходив у Римі з 03 по 13 вересня 2023 року, у приміщенні Української папської колегії відбулася пресконференція. Із представниками міжнародних ЗМІ, акредитованих при Святому Престолі, поспілкувалися Блаженніший Святослав, Глава і Отець УГКЦ, та архієпископ Борис Ґудзяк, митрополит Філадельфійської митрополії УГКЦ.

Блаженніший Святослав розповів представникам медіа про 10 робочих днів Синоду Єпископів у Римі, зокрема про головне душпастирське завдання Церкви – «зцілення ран в умовах війни».

«Як Церква, ми розуміємо, що виживання нашого народу залежить не лише від військової чи політичної підтримки, а й від нашої здатності пережити травми війни. Кожен із нас травмований війною: єпископи, священники, монахи, тому ми теж повинні навчитися по-новому супроводжувати людей у нашому душпастирському служінні». Про це повідомляє Секретаріат Глави УГКЦ у Римі.

Коментуючи зустріч єпископів УГКЦ зі Святішим Отцем Франциском, Блаженніший Святослав наголосив:

«Ми пережили важливу зустріч із Папою Франциском. Дві години братнього, відкритого, щирого та справжнього діалогу. Його Святість переніс зустріч із нами на годину вперед саме для того, щоб дати нашим єпископам можливість висловитися і свідчити про те, що вони переживають».

Глава УГКЦ розповів: «Папа уважно вислухав нас і сказав: *"Можливо, ви сумніваєтеся, з ким Папа, і це завдає ще одного болю українцям, але я хочу запевнити вас, що я з вами"*. Тепер наше завдання – донести ці слова Папи до наших вірних».

У контексті розмови про роль Святого Престолу у визволенні полонених окрему увагу було приділено темі звільнення двох священників-редемптористів, арештованих окупаційною владою в Бердянську. Блаженніший Святослав наголосив:

«Ми шукаємо всі можливі канали, щоб хоча б дізнатися про їхню долю. Ми звернулися до багатьох міжнародних організацій із проханням допомогти пришвидшити процес їхнього звільнення».

Блаженніший Святослав також вказав на значення місії кардинала Дзуппі, який нещодавно здійснював візит до Пекіна. «Китай є одним із головних геополітичних гравців, котрі завжди заявляли про свою готовність співпрацювати заради миру», – зазначив Глава УГКЦ.

«Зараз кардинал Дзуппі перебуває в Китаї, після візитів до Києва, Москви та Вашингтона. Для нас це чіткий знак того, що Папа не змирився з війною. Святий Престол і Святіший Отець не байдужі до того, що відбувається в нашій країні, і шукають усіх можливостей, щоб покласти край цій безглуздій і боговбивчій війні».

«Ця місія відкриває певні канали. Все, що ми передали в руки кардинала в Києві, він відвіз до Москви: питання повернення депортованих дітей і список багатьох цивільних українських громадян, викрадених та зниклих безвісти внаслідок російської агресії».

Архиєпископ Борис Гудзяк показав журналістам фотографію студентів Папської колегії 2015–2016 років, серед яких Олег Цуновський, що був на фронті і внаслідок поранення втратив руку та ногу.

«Такі хлопці і дівчата платять сьогодні високу ціну за те, що ми називаємо європейськими цінностями», – наголосив митрополит Борис. Він вказав і на той факт, що майже 30 років тому Україна відмовилася від ядерної зброї, *«здійснивши не лише політичний, а й євангельський жест».*

«Після розпаду Радянського Союзу наша держава мала третій за розміром ядерний потенціал. Україна ніколи не готувалася до війни і через

добровільну втрату ядерного статусу продемонструвала всьому світові свої наміри побудови миру у відносинах міжнародного співіснування», – наголосив владика Борис та закликав світову спільноту пам'ятати про цей факт, коли йдеться про гарантії безпеки для України.

Секретаріат Глави УГКЦ у Римі; пресслужба Секретаріату Синоду Єпископів УГКЦ

З постановами Синоду Єпископів Української Греко-Католицької Церкви, який проходив з 03 по 13 вересня 2023 року в Римі можна ознайомитися за [посиланням](#)

A small yellow house with a blue roof stands on a vast, rolling red field. The sky is filled with large, white, fluffy clouds. The scene is surreal and evocative.

Продовження, на жаль, буде...

Автор: Александер Малаховський

«ГОСПОДИ, ЯКЩО ТИ Є, ДАЙ МЕНІ МИРОСЛАВА»

Частина 1

Любов Хейна поїхала на заслання в Казахстан до майбутнього чоловіка Мирослава Мариновича. Там вони одружилися. У 1970–80-х роках багато українок їхали на заслання до своїх чоловіків.

«**Оля Стокотельна** поїхала до Миколи Горбаля в колонію на Миколаївщину, коли він був ув'язнений вдруге чи втретє. Там їх розписали. **Марія Гель** п'ять років була разом з **Іваном Гелем** у селищі Милва в Комі АРСР. До Зеновія Красівського, нашого з чоловіком великого друга, приїжджала не раз дружина **Олена Антонів** у селище Луговське Тюменської області. Працювала там лікаркою. **Леоніда Світлична** п'ять років була поруч із чоловіком Іваном Світличним у с. Майма Горно-Алтайської обл., лікувала його після тяжкої операції на черепі, зробленої у селищній лікарні. Це лише ті люди, кого я особисто знаю. Таких жінок було багато».

У КВАРТИРАХ ДИСИДЕНТІВ СПЕЦСЛУЖБИ ВСТАНОВЛЮВАЛИ ПРОСЛУХОВУВАННЯ

Дев'ятого листопада 1976 року в Україні Микола Руденко створив правозахисну Українську Гельсінську групу. До неї увійшли 10 членів-засновників. Наймолодші члени групи – Микола Матусевич і Мирослав Маринович. Мирославу тоді було 28 років.

«Ми не знали конкретно, чим вони займалися. Хоч група була не підпільна, та все-таки потрібна була якась конспірація. Лише моя подруга Оля Гейко часом розповідала якісь деталі.

Ось вона приходить на роботу і бачить, що вже немає одного документу. Оля якраз друкувала документи цієї групи. Залишалася для цього після завершення робочого дня. Казала, що у неї багато справ. Але кадебісти все знали. Прослуховували нас у квартирах. Як це робили технічно? У сусідню квартиру, що над нами чи поруч, приходили кадебісти і казали господарям: "Тихо!". Коли дисидентів не було вдома, у сусідів просвердлювали в стіні дірочку і всовували малесенький мікрофончик. Або тишком-нишком відкривали двері, заходили і десь під плінтусом чи за картиною знаходили місце для підслушки, щоб не було помітно».

Любов каже, що змалку була такою, що її нелегко залякати. Мала свою думку.

«Я була поруч із гнаними – із Михайлиною Коцюбинською і жертвою сталінського терору Борисом Антоненком-Давидовичем. Це мої духовні батьки. Все в житті стається не випадково. Недарма мене так тягнуло до Києва, де я познайомилась із Мирославом Мариновичем. Господь, видно, хотів, щоб я стала його дружиною. А для цього я повинна була порозумнішати, щоб змінити свій попередній світогляд.

Ми всі тоді були під наглядом КДБ. А органи користувалися кожною можливістю, щоб розсварити нас, викликати підозри й недовіру, порушити єдність дисидентів. Чим мене приваблювали ці люди? Вони завжди одне одному допомагали. Підтримували. Наприклад, дружина політв'язня отримала від чоловіка листа – всі злітаються і читають. У когось якась тяжка ситуація – ми скидалися грошима чи фізично помагали.

Звичайно, були і стукачі серед нас. Приставали ненадовго до нас, але потім зникали. Такої недовіри зазнали й Микола Матусевич, і Мирослав Маринович, коли були членами групи. Через Бердника Руденкові підкинули підозру, що це агенти КДБ. Тому Руденко якийсь час їм не довіряв. Аж потім, коли він уже в таборі зустрівся з Мирославом, стало зрозуміло, що то були просто провокації КДБ».

Змінювати світогляд було нелегко. Дівчинка Люба з рідкісним прізвищем Хейна росла атеїсткою й комсомолкою у селі Підлісне на південній

Миколаївщині. Вона читала багато радянських книжок, займалася спортом і ніколи не вважала себе гарною. Коли народилася, минуло якраз три роки після закінчення Другої світової війни. Батьки – вчителі сільської школи, звичайні радянські люди. Жили собі, не відрізняючись від інших. Тато, Михайло Васильович, – директор сільської школи. Мама, Ніна Йосипівна – вчителька молодших класів. Щоденні будні по колу: діти, робота, дім, навчання.

«Уявляєш собі одну картину світу, а потім усе перевертається. Я ж ученицею зачитувалася книгами про революціонерів. Думала, що вони не жаліли себе, старалися, щоб людям було добре. Коли мені вже нові київські друзі говорили, що Ленін помер від сифілісу, я відповідала: *"Та як же? Він був зайнятий революцією. Коли він міг думати про інше, що в нього сифіліс з'явився?"*.

Але, приїжджаючи додому з Києва, я брала повне зібрання творів Леніна і гортала. Читала, наприклад, телеграму Леніна своїм загонам, як він наказує: *"Расстрелівать, расстрелівать, расстрелівать..."*. Тричі підкреслює це. І переді мною поставав зовсім інший образ цієї людини».

ХТОСЬ УЗЯВ ЧОБОТИ ПОКІЙНИКА, ВИКОПАВШИ ТІЛО

Селом, де росла Люба, раніше володів поміщик Димов. Так село колись і називалося – Димівка. Поміщик збудував у центрі села гарну велику церкву і церковно-парафіяльну школу. Усе обгородили тесаними вапняковими блоками. А всередині – фруктовий сад.

«В часи радянської влади все це добро поступово занепало. 1934 року колгоспні активісти зруйнували церкву. Тіло священника викопали з могили і викинули. Хтось узяв собі його чоботи, які добре збереглися.

В селі люди виростили атеїстами. Хоч якийсь час зберігалися залишки релігійних звичаїв. Інколи на Великдень чи Різдво діти вечорами несли загорнуті у білі хустинки кутю і пироги чи паску і крашанки. Моя двоюрідна сестра, яка жила з батьками скраю села, біля річки, розповідала, що до них приходили на Різдво чабани, які пасли отару овець у степу, і співали колядки».

Батько Люби дуже виразно вмів читати поезію. Якось посадив малих її з братиком на лавочку в кухні й читав Шевченкових «Гайдамаків». Мама сиділа поруч і слухала. У пічці палахкотів вогонь.

«Ми, як зачаровані, слухали, як Гонта убив своїх покатоличених дітей, про охоплену вогнем гайдамацького повстання Умань. Це так мене вразило, що за кілька років, коли я вчилася вже у шостому чи сьомому класі, то вивчила

цей уривок напам'ять і прочитала його на одному із Шевченківських вечорів, які організовував батько. Село тоді занесло снігом, хоч був початок березня. Бушувала заметіль, не було світла. Але учні взяли гасові лампи, зібрали людей у найбільшому класі школи. Я читала їм "Гонта в Умані"».

ДИТЯЧЕ ПЕРЕЖИВАННЯ ЗА ТАТА, ЯКИЙ ВТРАТИВ ПОСАДУ

Для маленької Люби батько був авторитетом. У війну він був артилеристом, воював у районі озера Балатон. До війни був членом комуністичної партії. Але коли він потрапив у полон, через це його виключили з партії. Потім, коли вже був директором школи, йому пропонували відновитися. Він відмовився.

«Батько був правдолюбом і чесною людиною. Його поважали в селі. Жодної тріски не взяв зі школи під час ремонту. Коли в селі з'явився хитрий, нечесний голова колгоспу, то батько протистояв йому. Його підтримували кілька вчителів і колгоспників, які не боялися. Усе закінчилося тим, що він став завідувати вечірньою школою».

Коли Люба закінчила школу, то вже була сформованою атеїсткою і комсомолкою. Брала участь у художній самодіяльності, займалася спортом. Багато читала. Поступила до Миколаївського педінституту, де раніше вчилися батьки.

«Я обрала філологію – російську мову і літературу. Романтична ідеалістка, начиталась про Долину гейзерів на Камчатці і мріяла там працювати.

Почалося пізнання російської мови з того, що заробила двійку. Відтоді гризла науку. Вивчення старослов'янської дало глибше розуміння мов. Студенткою теж була активною. Займалася бальними танцями, академічною греблею».

«ВЧИТЕЛЬКОЮ БУЛА НЕ ТАКОЮ ДОБРОЮ, ЯК МОЇ БАТЬКИ»

Любов здобула вищу освіту. Влаштувалася на роботу. Три роки працювала вчителькою російської мови і літератури в селі Михайлівка у своєму Новоодеському районі. Створила з учнями два гуртки бальних танців. Ставила вистави. Потім працювала у сусідній Софронівській школі. Там організувала з дітьми гурток журналістів.

«Вчителькою я була не такою доброю, як мої батьки. Вони були справжніми вчителями.

Біля Михайлівської школи проходила велика траса Миколаїв – Київ. По ній часто пролітали великі автобуси. Я тоскно проводжала їх поглядом. Мені дуже хотілося поїхати до Києва і працювати там коректором у видавництві».

Любов ризикнула. Поступила на факультет журналістики Київського університету заочно. Звільнилася з роботи і поїхала до Києва.

«В одному довідковому бюро я попросила надати мені адреси кількох видавництв. Вибрала ті, назви яких сподобалися. Почала їх обходити. В "Українській радянській енциклопедії" сказали, що не беруть заочників. У видавництві "Радянська школа" повідомили, що у них немає вакантних місць. А у видавництві "Вища школа" сказали: "Добре, беремо на випробувальний термін".

Почалась моя нова праця у вересні 1973 року. У видавництві, яке випускало книги для вузів і технікумів, було 15 редакцій із абсолютно різних галузей. Ми, близько 20 коректорів, сиділи у великій кімнаті. Мені показали коректорські знаки. Потім дали вчитувати текст. Я дуже швидко усе схопила. Працювала добросовісно, перевиконувала норму. За кілька місяців стала старшим коректором».

ПІД ЧАС ОБІДНОЇ ПЕРЕРВИ ГРАЛА У ВОЛЕЙБОЛ НА ПІДБОРАХ

Життя у видавництві було. Люба брала участь у спортивних змаганнях. Їздила у велосипедні мандрівки. Ходила на бальні танці, на курси крою і шиття, на курси німецької мови. Їй усе було цікаво. Врешті, активну комсомолку відправили на двотижневі німецькомовні курси у Дрездені. Там почала читати газети німецькою мовою.

Вона жила тоді в робітничому гуртожитку в Бучі.

«Мене примостила там жити моя подруга, яка працювала у Дарницькому відділі міліції. На роботу я їздила з Бучі електричкою. Добиралася 30–40 хвилин. Потім ще ішла пішки від вокзалу через площу Перемоги до вулиці Гоголівської, 7, де у глибині двору стояв старовинний будинок видавництва. На розі – кав'ярня, де завжди можна було випити кави і з'їсти дуже смачний сметанник. Поруч – спортивний майданчик. Там я грала на перервах у волейбол, хоч була у взутті на підборах». (далі буде)

Авторка: Наталія Лазука;
свідчення для архіву записала: Марія Ясінська;
джерело: zaxid.net

Це документально-просвітницький проект ГО «Пост Беллум – Україна», який висвітлює феномен українського громадянського суспільства через реальні історії українців та українок.